

ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

seminer

DR. ÖĞR. ÜYESİ GÖZDE MERT

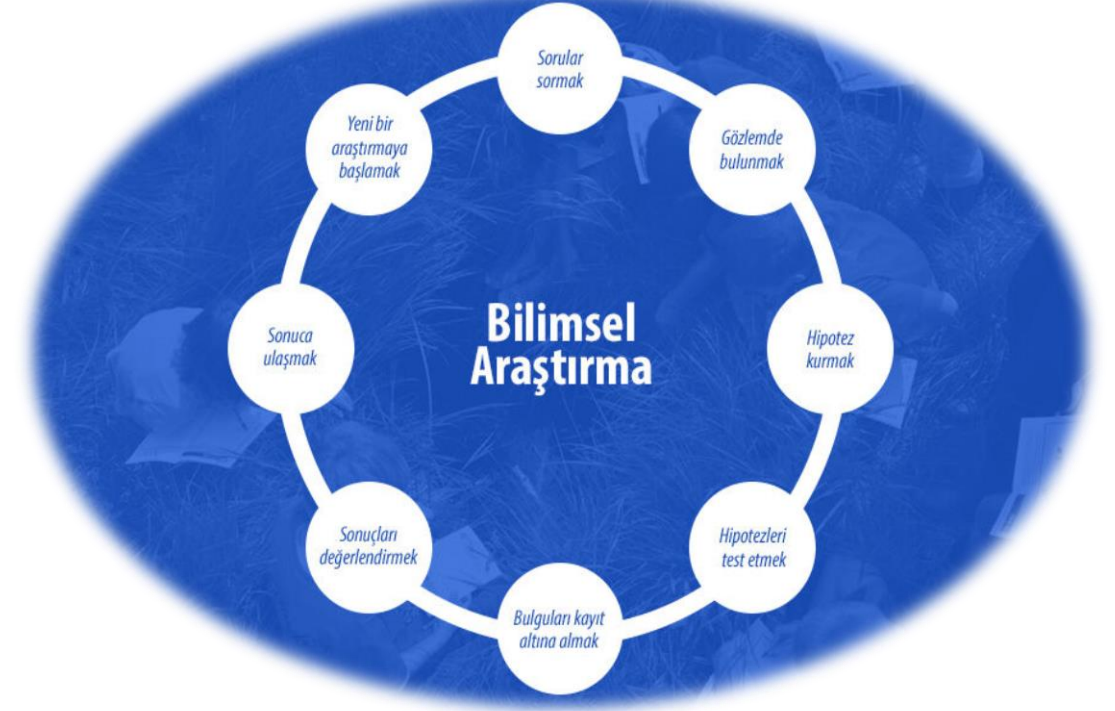
gozde.mert@nisantasi.edu.tr

ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

BÖLÜM: TEMEL KAVRAMLAR

- Araştırmada Temel Kavramlar
- Araştırma Konusu (Problem)
- Araştırma Cümlesi
- Kaynak Taraması
- Araştırma Problemi
- Amaç ve İfadelenirilmesi
- Varsayımlar
- Sınırlılıklar
- Tanımlar

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Bilgi

Bilgi, üzerinde çalıŐılan içerik ve perspektife göre pek çok çeŐitte anlamlar içeren kompleks bir kavramdır.

Bilgi; ğrenme, araştırma veya gözlem sonucu elde edilen gerçek ve ilkelerin bütününe verilen addır.

Bilgi, düzenli ve elveriŐli duruma getirilmiş veridir.

Bir başka ifadeyle bilgi, verilerin bilgi iŐlem yardımıyla anlamlı ve faydalı bir Őekle sokulmuŐ sonuçlarıdır.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Bilginin sağlanmasında dikkat edilecek temel özellikler

- Bilginin doğru ve eksiksiz olması
- Kolay izlenebilir ve kolay kullanılabilir formatta olması
  - Yeterli dozda olması
  - İstenilen en uygun zamanda sağlanıp sunulması
    - Bilgi, kullanıcı için yeni olmalı
- Bilgi, eski ve yanlış bilgileri düzeltebilecek değerde olmalıdır.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Bir bilginin değerli olması için:

- **Odaklanmıő**
- **Test edilmiş**
- **Gerçeklenmiő**
- **Paylaőılmıő**
- **Bilginin girdi ve çıktılarının basit olması**
- **Güncellenebilmesi**
- **Dilinin basit ve uygun olması gereklidir.**

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Bilginin iŐlenmesi

Bilginin stoklanması ve iletilmesi arasındaki iŐlenme manuel veya bilgisayarlı sistemlerle gerçekleŐtirilebilir.

Yeniden gözden geçirme ve iletme arasındaki iŐlenmenin bilgisayar sistemleriyle yapılması, daha fazla analiz ve daha kısa zamanda sergileme olanaklarına izin verir.

Bilgisayarla iŐleme, manuel iŐlemeye göre daha dŐuk zaman maliyetini ama yüksek ekipman maliyetini içerir.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Bilginin gözden geçirilmesi

Manuel sistemlerde, istenen datanın gözden geçirilmesi çok fazla zaman ve para harcanmasına yol açabilir.

Elektronik sistemler ise, organize edilmiş bir modelde elektronik olarak stoklanmış bilgilere hızlı ve ucuz giriŐi sağlarlar.

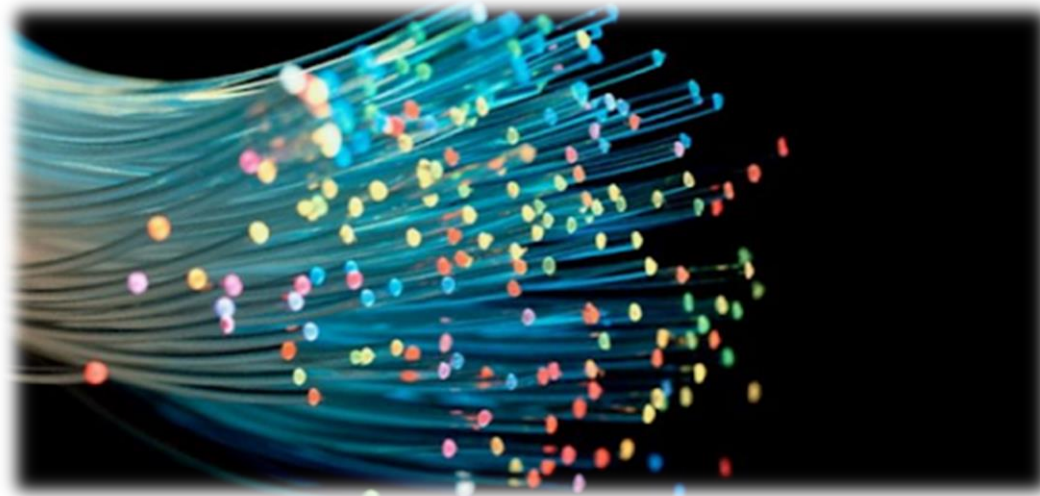

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Bilginin iletilmesi

Yazılı notlar, raporlar ve diğer dokümanlar ancak bilginin küçük bir miktarını çok sayıdaki insana efektif bir şekilde iletebilecektir.

Ama bilginin uzun mesafelerde iletimi veya büyük datanın değiş tokuşu söz konusu olduğunda elektronik iletişim çok daha etkili olarak gerçekleşecektir.

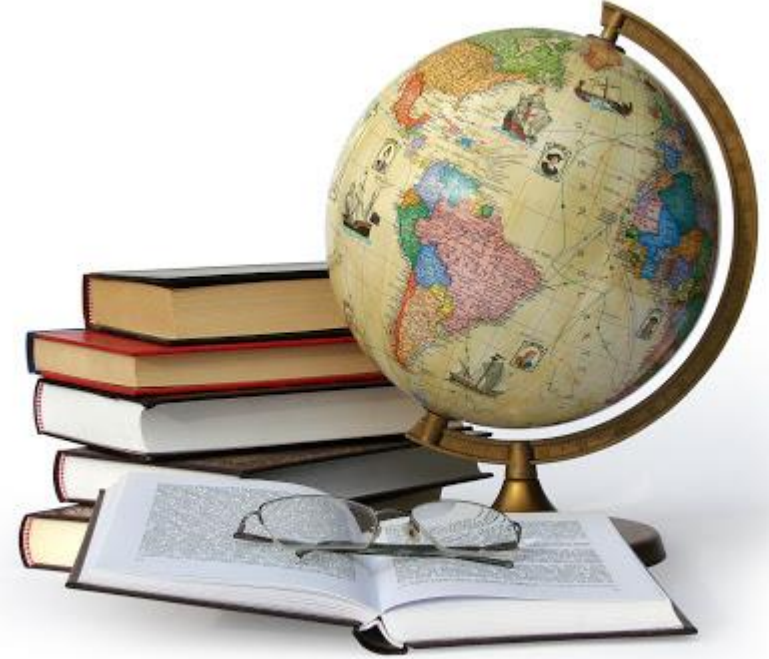

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

BİLGİ TÜRLERİ

Bilginin 5 türü vardır:

- 1) **Gündelik (Ampirik) Bilgi**
- 2) **Teknik Bilgi**
- 3) **Sanat Bilgisi**
- 4) **Felsefe Bilgisi**
- 5) **Bilimsel Bilgi**

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Gündelik (Ampirik) Bilgi

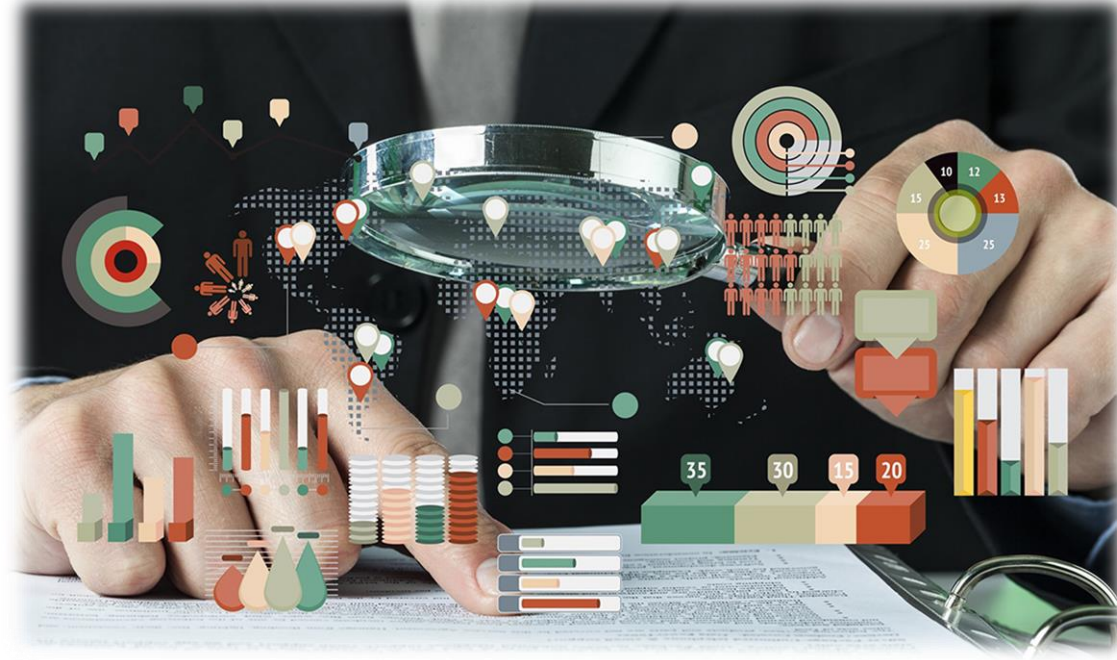
- Özneldir (subjektiftir).
- Amaçsız, sistemsiz ve yöntemsiz olarak elde edilir.
- Yaşamı kolaylaştırmasının yanı sıra yanıltıcı da olabilir.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Teknik Bilgi

- İnsanların pratik yaşamlarını kolaylaştırır.
- İnsanların doğaya egemen olmalarını ve doğayı insan yararına değiştirmelerini sağlar.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Sanat Bilgisi

- **Subjektiftir (öznel).**
- **Yaratıcıdır.**
- **Sezgilere ve yaratıcı hayal gücüne dayanır.**
- **Ürünleriyle somuttur**
- **Bireyseldir ve duygulara yöneliktir.**

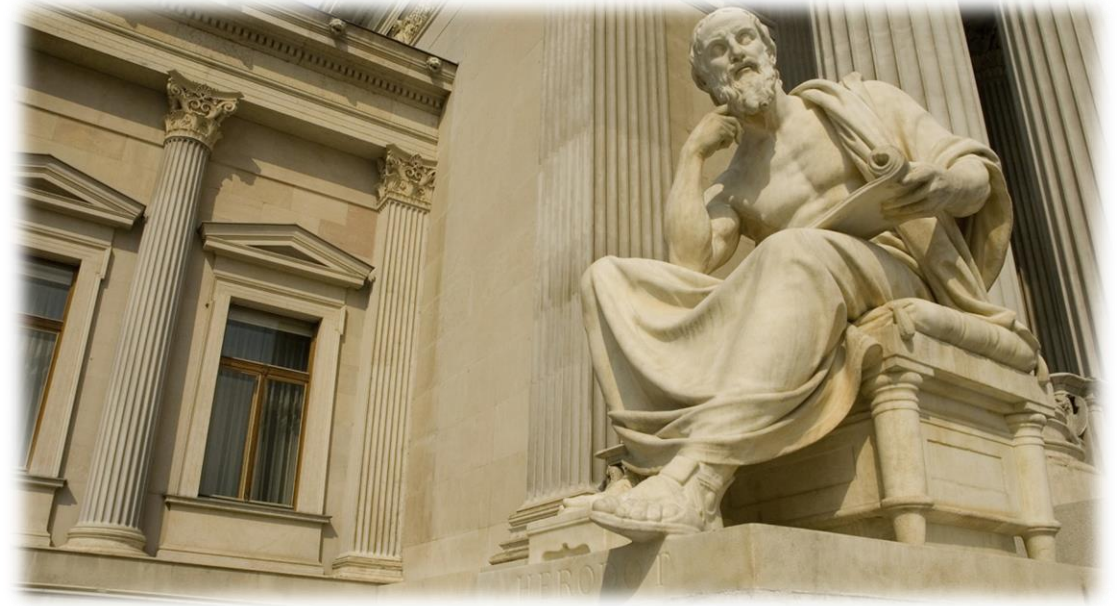

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Felsefi Bilgi

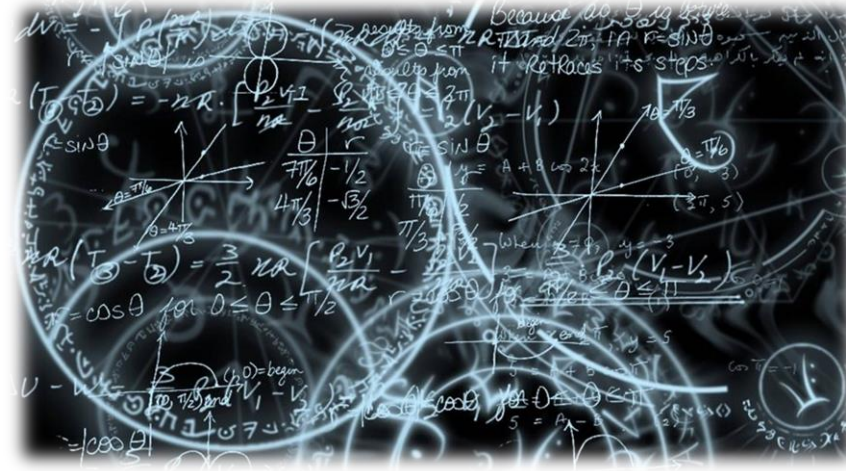
- İnsanın anlama isteğinden kaynaklanır.
- Akla dayanır.
- Evrenseldir.
- Sistemlidir.
- Eleştireldir.
- Özneldir (subjektif).
- Sonuçları kesin değildir.
- Yığılan (biriken) bilgidir.
- Sınırlı bir alanın bilgisi değildir.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Bilimsel Bilgi

Bilimsel bilgi türleri aŐağıdaki maddeleri içermektedir:

- **Formel (İdeal) Bilimler**
  - **Doğa Bilimleri**
  - **İnsan Bilimleri**

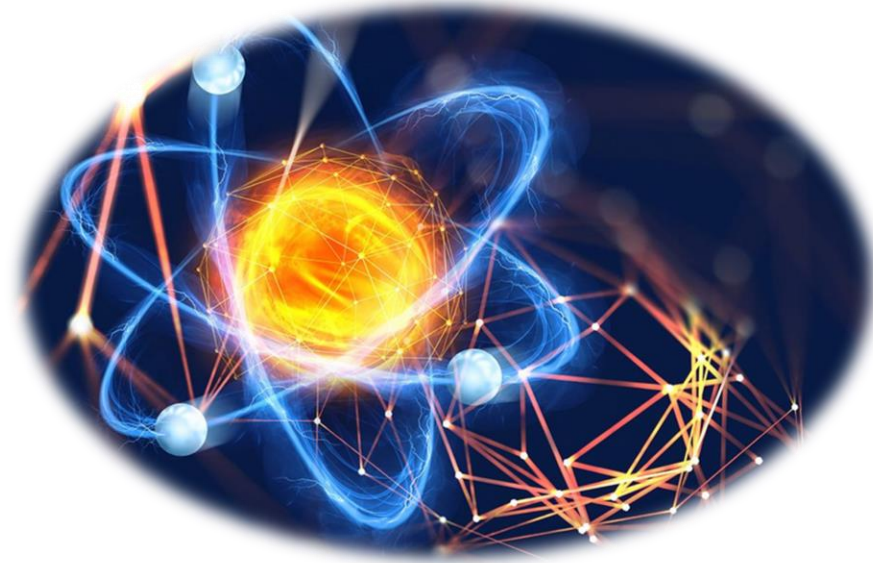

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

BİLİM

“**Bilim nedir?**” sorusunu bilim adamları değişik biçimlerde tanımlamışlardır.

Bunlara, “**nesnel sağlamlığı olan bilgiler bütünü**”, “**neden-sonuç ilişkilerinin ifade edildiği sistematik bilgiler birikimi**”, “insanoğlunun biriktirdiği kaydedilmiş sistematik bilgi”, “**kanıtlanmış ve sistemli hale getirilmiş bilgiler**” biçiminde yapılmış tanımları örnek olarak gösterebiliriz.

Bilim, her türlü düzenden yoksun duyu verileri (algılar) ile mantıksal olarak düzenli düşünme arasında uygunluk sağlama çabasıdır. (Albert Einstein)

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Bilim; araştırma sonucu kanıtlanmış, geçerliği kabul edilmiş, nesnel, mantıklı, genellenebilir, düzenli ya da sistematik bilgilerin bütünüdür.

**Bilim; doğal dünyayla ilgili soruları cevaplamak üzere bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak herkesin irdelemesine açık geçerli ve güvenilir genellemeler ve açıklamalar ortaya koyma etkinliğidir
(William F. McComas)**

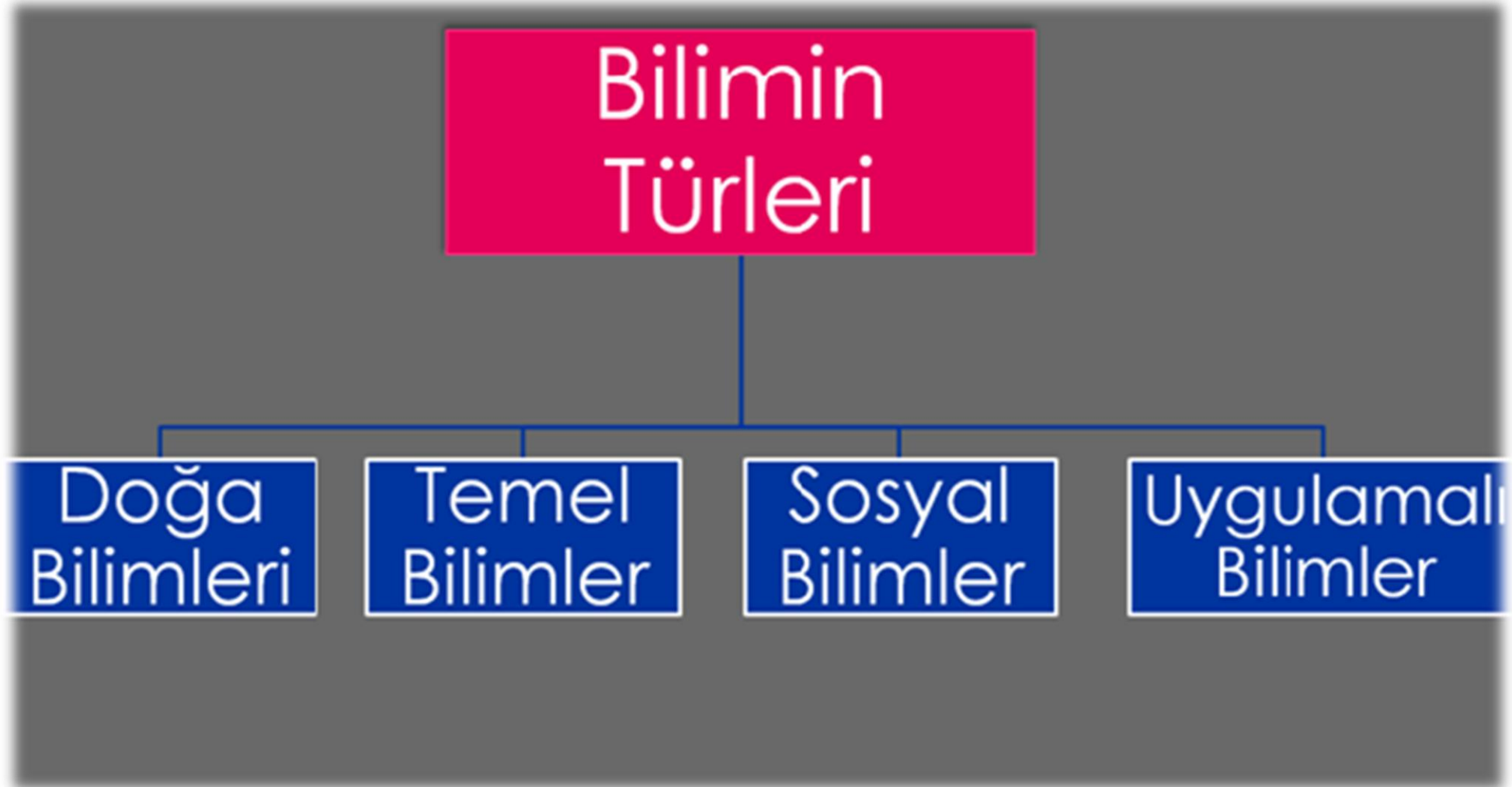
ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Bilimin Özellikleri

- Tümevarım yöntemini kullanırlar.
- Yasa ve genellemelere ulaşmaya çalışırlar.
- Evrenseldir.
- Nesneldir.
- Kesindir, doğrulanabilme özelliği vardır.
- Birikimli olarak ilerler.
- Akıl ve mantık ilkelerini kullanır.
- Uygulanabilir.
- Değişebilme ve kendini yenileme özelliğine sahiptir.
- Olgusaldır.
- Tekrarlanma özelliğine sahiptir.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

DOĞA BİLİMLERİ

- ✓ Fizik
- ✓ Kimya
- ✓ Biyoloji
- ✓ Fizyoloji

TEMEL BİLİMLER

- ✓ Fizik
- ✓ Kimya
- ✓ Matematik
- ✓ Mantık
- ✓ Dil

SOSYAL BİLİMLER

- ✓ Psikoloji
- ✓ Sosyoloji
- ✓ Antropoloji
- ✓ Tarih
- ✓ Kısmen Ekonomi
- ✓ Siyaset Bilimleri

UYGULAMALI BİLİMLER

- ✓ Tıp
- ✓ Farmakoloji
- ✓ Mimarlık
- ✓ Mühendislik
- ✓ Hukuk

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

ARAŞTIRMA;

- **Bir konuyla ilgili iyileŐtirme yapmak,**
- **Bilinmeyenleri ortaya çıkarmak veya problemleri çözmek amacıyla bilimsel yöntem çerçevesinde planlı ve sistemli olarak veri toplanması,**
- **Elde edilen verilerin özömlenmesi,**
- **Yorumlanması ve**
- **Sonucun raporlaŐtırılması sürecidir.**

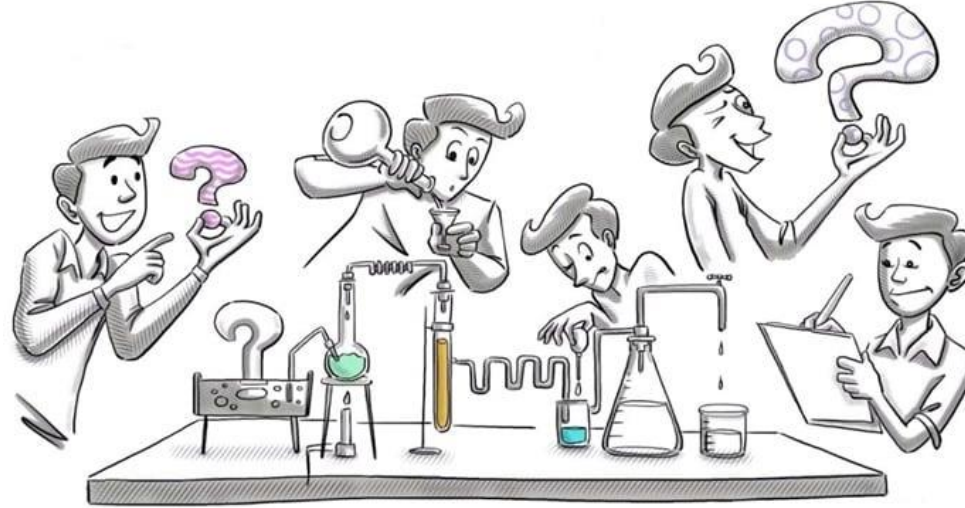

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

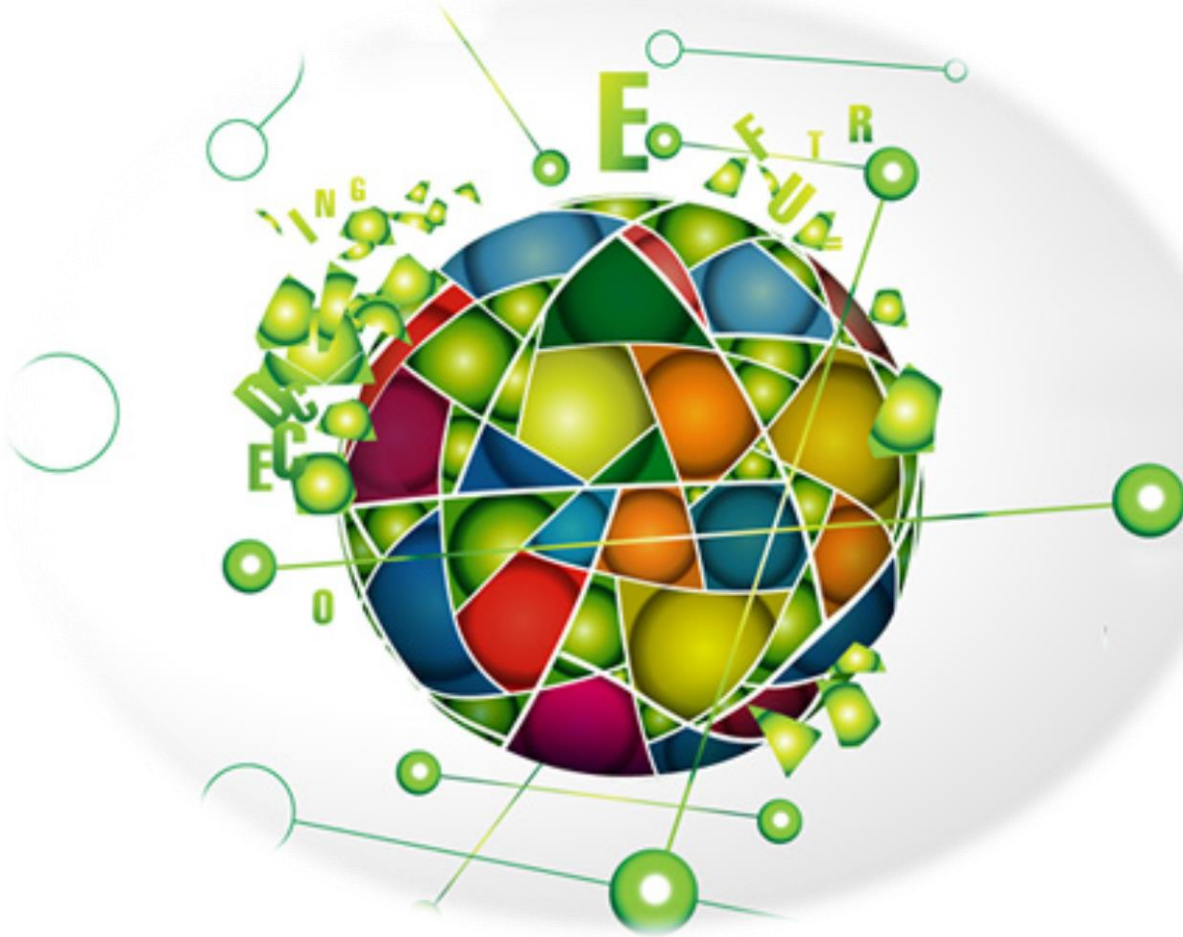
ARAŞTIRMA

Araőtirma yapabilmek için belirli bir düzeyde uzmanlık ve **yapılan araőtirmaları anlayabilmek** ve uygulayabilmek ise belirli bir düzeyde **araőtirma kùltürünü** gerektirir.

Araőtirma eğitimi bu uzmanlığı ve kùltürü sağlamaya yönelik bilimsel tutum ve davranıőlar ile araőtirma tekniğine iliőkin yeterlikleri kazandırma sùrecidir.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

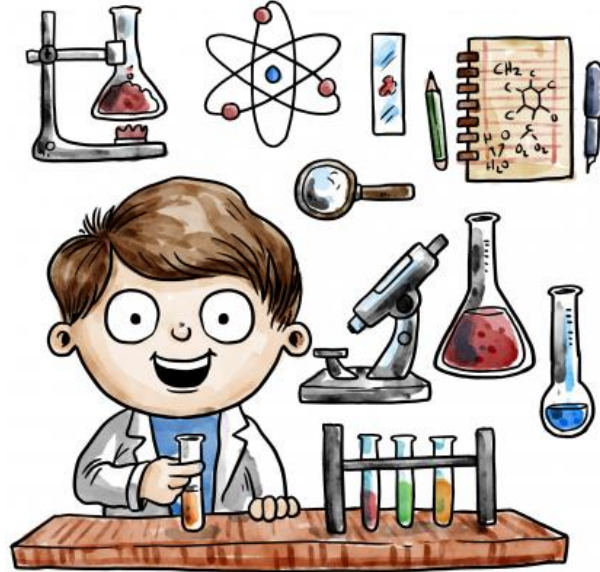
Araştırma YaklaŐımları

- Niceliksel Yaklaşım
- Niteliksel Yaklaşım

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

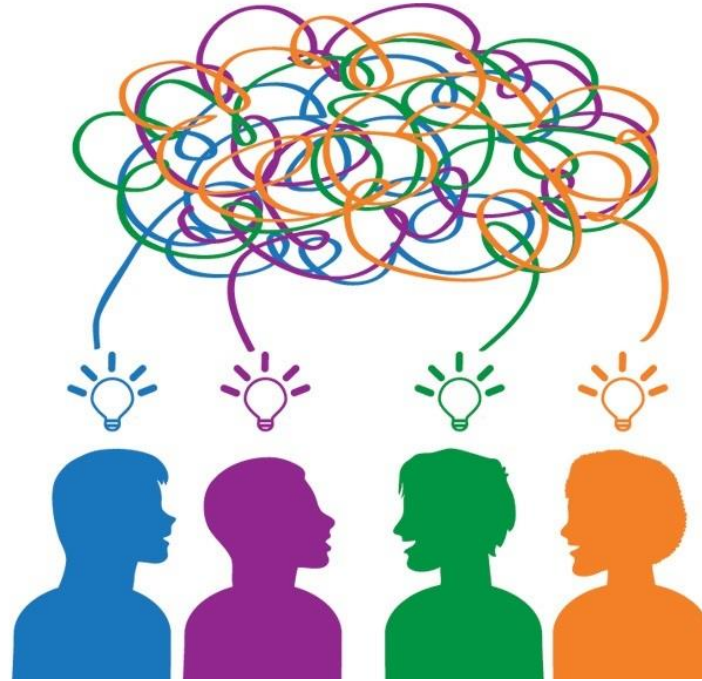
Nicel Araştırma; olgu ve olayları nesnelleştirerek gözlemlenebilir, ölçülebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir bir şekilde ortaya koyan bir araştırma türleridir.

Amaç: Bireylerin toplumsal davranışlarını gözlem, deney ve test yoluyla nesnel bir şekilde ölçmek ve sayısal verilerle açıklamaktır.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Nitel Araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür.

Amaç: İnsanların kendi toplumsal dünyalarını nasıl kurmakta, oluşturmakta olduğunu anlamak ve içinde yaşadıkları toplumsal dünyayı nasıl algıladıklarını yorumlamaya çalışmaktır.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

İki Yaklaşım Arasındaki Temel Farklılık:

Nitel Araştırma; Niçin? Nasıl? Ne şekilde sorularına yanıt arar.

Nicel Araştırma; Ne kadar? Ne miktarda? Ne kadar sık, Ne kadar yaygın? sorularına yanıt arar.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Niceliksel Araştırma Modelleri

- Deneysel Model
- Betimsel Model
- Bağıntısal Model
- Nedensel-karşılaştırma Modeli
- Tarihsel Yöntem

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Niteliksel Araştırma Modelleri

- Fenomenoloji
  - Etnografi
  - Gmlteori
  - rnek olay
- Saha Taraması (Niteliksel ya da niceliksel olabilir)

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Bilimsel Yöntem

Bilimsel bilgi elde etmek için izlenen yol/süreç ya da problem çözmek için izlenen düzenli yoldur.

Temel nitelikleri;

- Açık seçik,
- Denetlenebilir,
- Yansız,
- Seçici (gelişigüzel değil),
- Deneysel,
- Duyarlılığı yüksek,
- Güvenilir,
- Tekrar edilebilir,
- Geçerli ve
- İnanıdırıcı olması

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

ARAŞTIRMA KONUSUNUN TESBITİ VE TANIMI

KONU İLE İLGİLİ LİTERATÜR TARAMA

HİPOTEZİN FORMÜLE EDİLMESİ

ARAŞTIRMA YÖNTEMİNİN TESBITİ

(Deney, saha araŐtırması, gözlem)

VERİLERİN TOPLANMASI

(Hipotezin kabulü ya da red edilmesi)

SONUÇLARA ULAŐMA

RAPOR YAZIMI

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Bilimsel Yöntem Basamakları

1- Problemin Belirlenmesi: Öncelikle problemin iyi anlaşılması gerekiyor. Problemi anlamak, problemi yarı-yarıya çözmek demektir.

2- Gözlem: Nitel ve Nicel olmak üzere iki çeşit gözlem vardır.

- **Nitel Gözlem:** Beş duyumuzu kullanarak yaptığımız gözlemlerdir. Örneğin "çaydanlıktaki su sıcaktır". Buradaki gözlem nitel bir gözlemdir. Bunu, suya dokunarak veya sudan çıkan buharı gözlemleyerek karar veririz.
- **Nicel Gözlem:** Ölçü aletleri kullanılarak yapılan gözlemlerdir. Örneğin "çaydanlıktaki su 80°C'dir".Buradaki gözlem nicel bir gözlemdir. Burada termometre aleti kullanılarak bir gözlem yapılmıştır.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

3- Verilerin Toplanması: Veriler problem ile ilgili gerçekleri içerir. Gözlemler sonucu elde edilen veriler toplanıp, düzenlenir.

4- Hipotezin Kurulması: Hipotez , probleme geçici bir çözümdür. Bu çözüm yapılan gözlemler ve toplanan veriler ışığında kurulmuştur. İyi bir hipotez; - probleme iyi bir çözüm önermeli, - deney ve gözlemlere açık olmalı, - toplanan tüm verilere uygun olmalıdır.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

5- Tahminlerde Bulunma: Kurulan hipotezler doğrultusunda mantıklı sonuçların çıkartılmasıdır ve bu sonuçlar ile hipotezler test edilir.

Tahminler, "Eğer..... ise ..... dır" Őeklindeki cümlelerle ifade edilir. Tahminler genellikle "Tümdengelim" ve "Tümevarım" yöntemleri ile gerçekleştirilir. Tümdengelim yönteminde bir ön bilgi kullanılarak genelleme yapılır.

Örnek: Eğer bütün canlılar hücrelerden meydana gelmiş ise ,insanda hücrelerden meydana gelmiştir. Tümevarım yönteminde ise özel gözlemler yapılarak bir sonuca varılır.

Örnek: Eğer insanlar, hayvanlar, bitkiler hücrelerden meydana gelmiş ise bütün canlıların yapı birimi hücredir.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

6- Kontrollü Deney: Yapılan tahminlerin geçerli olup olmadığı kontrollü deneyler sonucu tespit edilir.

Kontrollü deneylerde iki deney grubu vardır: Birine kontrol grubu, diğerine ise deney grubu denir.

Her iki grupta da aynı deney aynı şartlar altında yapılır iken sadece araştırılan faktör gruplar arasında farklı tutulur.

Deney sonuçları tahminleri doğrular ise hipotez geçerlilik kazanır. Aksi durumda ise eldeki verilerle yeni hipotezler kurularak bilimsel çalışmaya devam edilir.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

7- Gerçek: Deneyler ile kanıtlanmış bilimsel doğrulardır.

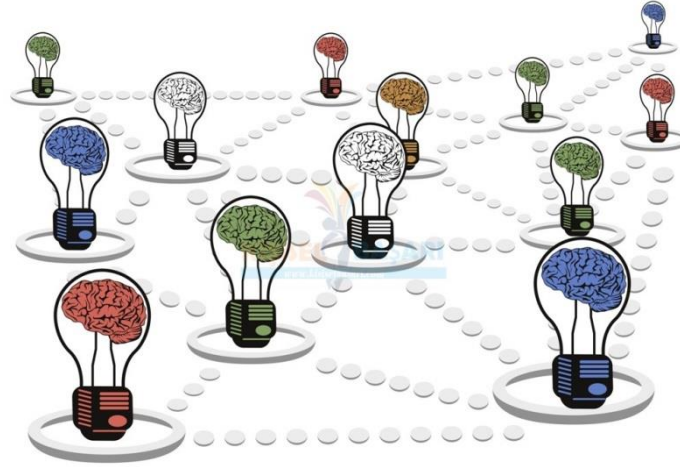
8- Teori: Tekrarlanan deneylerle doğruluğu tam olarak değil, ama büyük ölçüde kabul edilmiş hipotezlerdir. Teorilerin çürütölme ihtimalleri vardır.

9- Kanun: Bir teori veya hipotez , doğruluğu bütün bilimlerce kabul edilmiş ise kanun halini alır. Örnek: Yerçekimi kanunu, Mendel Kanunları

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Bilimsel araştırma; problemlere güvenilir çözümler bulmak amacıyla planlı ve sistemli olarak verilerin toplanması, çözümlenmesi, yorumlanması, değerlendirilmesi ve rapor edilmesi sürecidir.

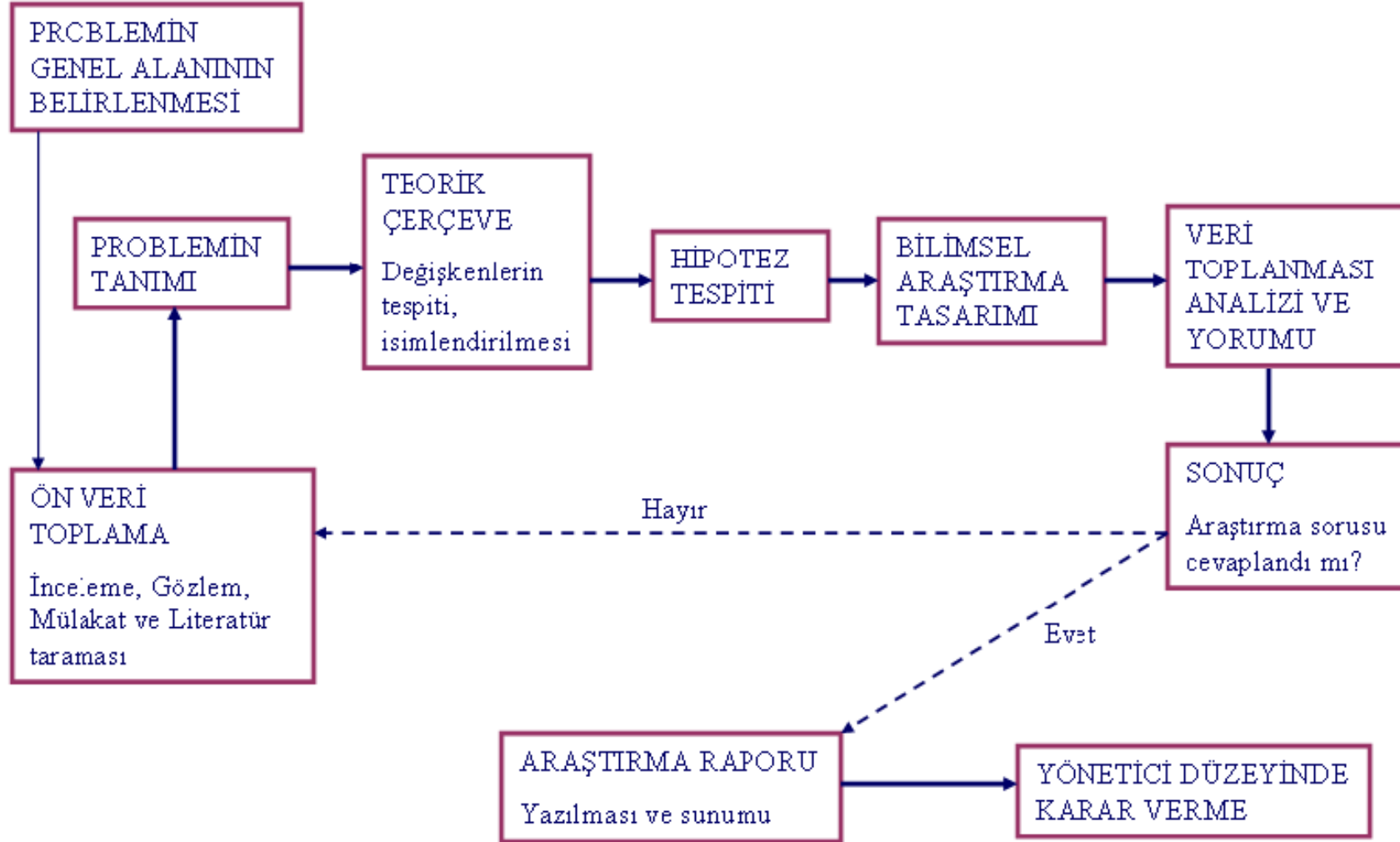

Bilimsel araŐtırmaların temel amacı, bilinenlerden yola çıkararak bilinmeyenlere doğru yol almak ve bu doğrultuda bilgi üretmektir.

Bilimsel araştırma kuram geliŐtirmekle baŐlar ve o bilim alanı için geçerli olan evrensel düzeyde bilimsel yasalar ortaya koyar.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN EVRELERİ

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

ARAŞTIRMANIN NİTELİKLERİ

Araştırmanın nitelikleri üzerinde durulması, onu daha iyi anlamayı sağlayacaktır. Karasar (2005) araştırmanın temel niteliklerinden bazılarını Őöyle sıralamıŐtır:

1. Araştırma, literatürde (alanyazında) bulunmayan “yeni bilgi” toplar.

Bu yeni bilginin türü ve düzeyi, bireyin bilmediği bir konuda aydınlanmasından, en üst düzeyde, bilime katkı anlamına gelen yeni kuramların bulunmasına varan ölçüde deđiŐebilir.

2. Araştırma, problem çözmeye yönelik, yansız ve sistemli bir süreçtir. Bir Őeyi empoze etmeyi değil, onu tanımlamayı, sınamayı amaçlar.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

3. Araştırma, bir uzmanlık işidir; araştırma yöntem ve tekniklerinde yetişmişliği gerektirir.

4. Araştırma ile araştırmacının ya da bir başkasının istediği değil, olası tüm eleştiriler karşısında dayanıklı (yıkılmayacak) bir sonuca varmak amaçlanır.

5. Araştırmada, olabildiğince, sayılarla ifade edilebilen veriler toplanır ve sonuçlar da sayılarla ifade edilmeye çalışılır.

6. Araştırmanın dayanakları, kişisel kanılar, beğeniler değil, ortak ölçütlere göre herkesçe gözlenebilir ve böylece de sinanabilir (yanlışlanabilir) verilerdir.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

7. Araştırma yorumsuz olmaz. Toplanan veriler belirli bir sistem bütünlüğünde yorumlanmadan, kendi başlarına, probleme çözüm getirmezler. Yorum ise, temelde, öznel bir süreçtir.

8. Araştırma, başkalarınca da tekrarlanabilir niteliktedir. Süreçleri bellidir ve bir başkasına tanıtılabilir.

9. Araştırma, öteki araştırmacı ve bilim adamları için de bir anlam taşır.

10. Araştırma, önemli tüm süreç ve sonuçları ile rapor edilen bir çalışma bütünüdür.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Bilimsel Araştırma Etiği

Bir araştırma projesinin hazırlanma, önerilme, yürütülme, sonuçlandırılma ve sonuçların yayımlanması aşamasında görülen etiğe aykırı kabul edilecek davranıŐlar Őunlardır:

1-Uydurma (Fictitious): Araştırmada bulunmayan verileri üretmek, bunları rapor etmek veya yayımlamak.

2- Çarpıtma (Falsification): Değişik sonuç verebilecek Şekilde araştırma materyalleri, cihazlar, işlemler ve araştırma kayıtlarında değişiklik yapmak veya sonuçları deĐiŐtirmek

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

3-Uydurma, Yalan Yazma Veya Yoktan Var Etme: Verilerin «saptırılması» veya var olmayan bilgilerin/verilerin «yoktan var edilmesi»

4- Aşırma (Plagiarism): Başkalarının fikirlerini, metotlarını, verilerini, yazılarını ve şekillerini sahiplerine atıf yapmadan kullanmak

5- Bilimsel Korsanlık (Scientific Piracy): Başka araştırmacıların verilerini (yazı, şekil, grafik, v.b.) kendi izni olmadan almak, ve kişinin kendi çalışmasının herhangi bir bölümüne yerleştirmek.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

6- Duplikasyon (Duplication): Aynı araştırma sonuçlarını birden fazla dergiye yayım için göndermek veya yayımlamak.

7- AraŐtırıcı ve ekibi beklediği değil, gözlediği sonuçlara olabildiğince objektif olarak yaklaşmayı bilmelidir. Kendi yanlılığını çürütecek tüm karşı düşünceleri araŐtırmalarında kullanmalıdır.

8- Kontrol ve deney gruplarından elde edilen veriler ve kayıtlar dokümanları çok iyi bir şekilde korunmalı ve saklanmalıdır (en az 5 yıl).

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Bilimsel Araştırma eŐitleri

1. Araştırmanın amaca göre sınıflandırılması:

a. Keşfedici Araştırma: Varlığı bilinmeyen bir Őeyi ortaya çıkarma niteliğindeki araŐtırmadır.

b. Tamamlayıcı ve betimleyici ya da durum saptayıcı araştırma: Bireyin, toplumun ya da olayların özelliklerini tanımlamak için yapılan araŐtırmadır.

c. Nedensellik iliŐkilerini araŐtırıcı araştırma: DeđiŐkenler arasındaki nedensel iliŐkileri incelemek için yapılan araŐtırmadır.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

2. Araştırmanın kapsadığı zamana göre sınıflandırılması:

a. Kesitsel araştırmalar: Herhangi bir olayın belirli bir zaman kesiti içinde araştırılmasıdır. Sayım, durum saptama ve tarama araştırmaları bu gruptandır.

b. Dönemsel araştırmalar: Bu araştırmalar ikiye ayrılmıştır; Geçmişe yönelik yapılan araştırmalar ve geleceğe yönelik yapılan araştırmalar

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

3. Araştırmanın kullanılan teknikler aŐısından sınıflandırılması:

a. **Temel araŐtırmalar:** Kuramlara dayanarak, varsayımlar geliŐtirerek, bunları test ederek, sonuçlarını bilimsel olarak yorumlayarak ve ortaya çıkararak yapılan araŐtırmalardır.

b. **Uygulamalı araŐtırmalar:**  oğu zaman temel araŐtırmaların tamamlayıcısıdır. Temel bilim araŐtırmaları olaylar arasındaki genel iliŐkileri ve kanunları keŐfederken uygulamalı araŐtırmalar bunların özel durumlara uygulanmasını ve geçerliğinin uygulama araŐtırmalarıyla ortaya çıkarılmasını sağlar.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

4. Araştırmanın veri toplama biçimine göre sınıflandırılması:

- a. Kayıt araştırmaları: Herhangi bir olayın kayıtlardan incelenmesidir.
- b. Anket yöntemi ile araştırma: Posta ile soru kağıdı gönderilerek ya da kişilere gidilerek herhangi bir konuda görüşlerinin saptanmasıdır.

- c. Deneysel araştırma: Deneysel araştırmalar etkisi ölçülecek etkenin (muamelenin), belirli kurallar ve koşullar altında deneklere uygulanması, deneklerin etkene verdiği yanıtların ölçümü ve elde edilen sonuçların karşılaştırılarak karara varılması işlemlerini içeren bir araştırma türüdür.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

d. Gözlem: Belirli koşullar altında deneklerin gözlenerek davranıŐlarının incelenmesi yöntemidir.

e. Kitaplık araŐtırması: Daha önce yapılan araŐtırmalardan ilgilenilen konunun incelenmesi ya da konuyla ilgili kaynakların taranmasıdır.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

5. Araştırmanın yapıldığı yere göre sınıflandırılması:

a. Laboratuvar araştması: Laboratuvarlarda yapılan araştırmalardır.

b. Saha Araştması: Saha araştması gerçek ve her günkü hayatın içinde yer almaktadır.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

TEMEL ARAŐTIRMALAR

Kuramlara dayanarak, varsayımlar geliőtirerek, bunları test ederek, sonuçlarını bilimsel olarak yorumlayarak ve ortaya çıkararak yapılan araőtirmalardır.

Bu tür araőtirmalarda ana amaç bilime katkıdır.

Kuramsal ya da temel araőtirmalar uygulamalı araőtirmaların hareket noktası ve yönlendiricisi olduğu için de önemlidir.

Kültürler arası farklılıklardan, insan ve zamandan bağımsız doğruları bularak evrensel yasa kurgulamak amacını taşır.

Çevresel koşulları aşan genellemelere ulaşır. Bu araőtirmalar keşfedici, betimleyici ve açıklayıcı nitelikte olabilirler.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Temel araŐtırmalar, bilgileri derleyerek, seçilen olguyu ağıklama ve yorumlama amacı güden çalıŐmalardır.

Bu uygulamada yazar, daha önce iŐlenmiŐ bilgileri deėiŐik bileŐenlerle yeniden üreterek yeni teoriler geliŐtirmeye çalıŐır.

Bu yöntemde araŐtırmacının amacı, pratik bir uygulama yapmak, incelendiği konuya pratik bir çözüm getirmek değil, tersine konuyu daha iyi bir biçimde anlamak, bilgisini tamamlamaya çalıŐmak veya yeni bir kuram geliŐtirmektir.

Bu yöntemde başlıca sorun, seçilen yorum ve yönelim tarzının “değerli” ve “geçerli olduğunu belirlemeye yarayacak bir yöntemin bulunmamasıdır.

Bir diğer sakınca getirilen yorumun ne ölçüde “ tutarlı” olduğu konusunda ortaya çıkar.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

UYGULAMALI ARAŐTIRMALAR

Çoğu zaman temel araştırmaların tamamlayıcısıdır.

Temel bilim araştırmaları olaylar arasındaki genel ilişkileri ve kanunları keşfederken uygulamalı araştırmalar bunların özel durumlara uygulanmasını ve geçerliğinin uygulama araştırmalarıyla ortaya çıkarılmasını sağlar.

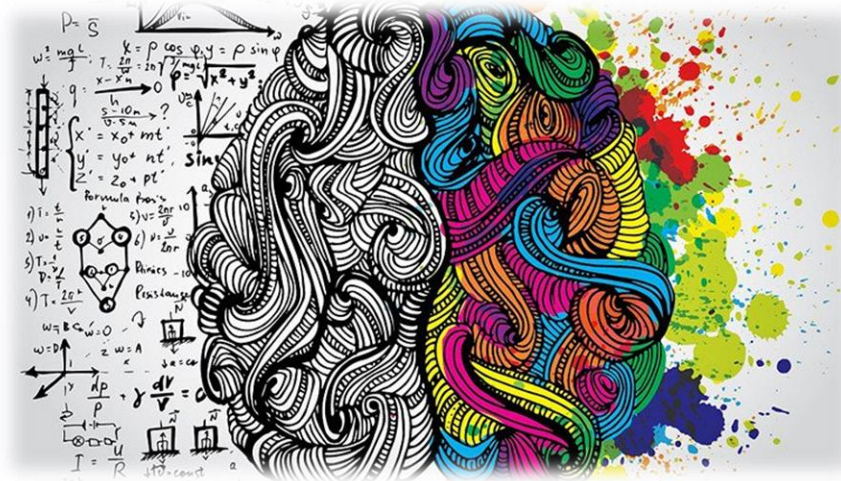
Uygulamalı araştırmalarda kuramsal çerçeve çizilir, kuramsal çerçeveden sonra ayrıntılı ve sistematik bir araştırma ve uygulama planı yapılır, son aşamada uygulama sonuçları raporlaştırılır.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Uygulamalı araştırmada genel ilkeler özel problemlere uygulanır.

Örneğin, atomun bölünmesi hakkındaki bilgiler insana atomla çalışacak bir uçağın nasıl yapılabileceğini göstermemektedir.

Uçağın nasıl yapılabileceğini gösteren uygulamalı araŐtırmalardır.

Uygulamalı araŐtırmalar üretilmiŐ ya da üretilmekte olan bilginin denemeli uygulamasıdır.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

Uygulamalı araŐtırmaların 5 türü vardır:

a) Eyleme yönelik araştırma (Aksiyon, Action Oriented):

Aksiyon araŐtırmaları uzman araştırmacıların yürüttüğü uygulayıcıların ve probleme taraf olanların katıldığı, var olan uygulamanın eleŐtirel bir değerlendirmesinin yapıldığı ve bunun sonucunda durum iyileŐtirmek için alınması gereken önlemleri belirlemeyi amaçlayan araŐtırmalardır.

Bu araŐtırmalarda çok yönlü katılımıla görüş birliği ya da ona yakın bir anlaşma sağlayabilen önlemler ortaya çıkartılır.

Belirli bir konuda toplumsal değişme yaratmaya yönelik konulardır. Kadın hakları, çevre korunması vb. gibi. Belirli bir yer ve katılanlarla sınırlıdır; bu yüzden de sonuçlar yerel niteliklidir.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

b) AR-GE Araştırmaları:

Araştırma-Geliştirme t¼r¼ndeki araştırmalardır.

¼retilmiř bilginin denemeli uygulaması ile problemin ¼z¼m¼nde etkili olabilecek nitelikte ge¼erliđi denenmiş somut ¼r¼nler geliştirmeyi ama¼layan araştırmalardır.

Kuramlar “araştırma-geliştirme” yoluyla uygulamaya aktarılmışlardır.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

c) Tarama Araştırması (Survey):

Tarama araştırması toplumsal bilimlere çalışma olanağı getirmiştir. Tarama araştırması istatistiksel ölçümlerle temellendirilmiştir.

Genellikle bu tür araştırmalarda soru kağıdı (anket) ya da görüşme tekniği kullanılır. Kamuoyu yoklamaları bu türdendir.

Tarama araştırması alan araştırmasına benzemektedir. Tarama araştırması alan araştırmasına göre daha geneldir.

Tarama araştırmasında verileri toplayanların konu hakkında genel bir bilgi sahibi olmaları yeterlidir; alan araştırmasında ise araştırıcının alanda çalışması ve alanın özelliklerini iyice tanınması gerekir.

Bazı kaynaklarda bu araştırma betimsel araştırmanın içinde yer almaktadır.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

d) Alan AraŐtirması:

Tarama araŐtırmalarıyla alan araŐtırmaları arasında nitelikleri itibariyle ayırım yapmak zordur. Birincisi genişlemesine bir alan araŐtirması, diğeri ise derinlemesine bir alan araŐtirmasıdır.

Bu nedenle tarama araŐtırmalarında uygulanan model, seçilen örneklerin evreni temsil etme amacına yöneliktir. İkincisinde ise örneklem değil, belirli bir olayın çok boyutlu olarak incelenip ayrıntıların ortaya çıkması önemlidir.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

d) Alan Araştırması:

Bu tür alan araştırmalarında genellikle bir toplumun, bir kurumun yapısı ya da küçük bir grup içindeki etkileşim mekanizması gibi konular ele alınır.

ARAŞTIRMADA TEMEL KAVRAMLAR

e) Deneysel Araştırma:

Sistemli ve mantıki bir araştırma yolu olan deneysel yöntem, «dikkatle kontrol edilmiş Şartlar altında, belirli bir etkiye (harekete) karŐılık nasıl bir tepki (davranıŐ) verileceğini saptamaya yönelmiŐ bir süreçtir.»

Araştırmacı belirli etkileri, yolları veya çevresel Őartları deđiŐtirerek, ayarlayarak, kontrol ederek, objelerin, bireylerin davranıŐlarının nasıl etkilendiğini, deđiŐtiđini gözler ve anlamaya çalıŐır.

ARAŞTIRMA KONUSU

KONU SEÇİMİ

Konu seçimi deneyimli ya da deneyimsiz araŐtırcıların sıklıkla karŐılaŐtıkları bir sorundur. Uygun bir konu bulamama araŐtırcıyı kaygıya düŐürebilir.

Aynı Şekilde geniŐ kapsamlı bir konu da araŐtırcıyı güçlük içinde bırakabilir.

Çok sınırlı bir konu seçmek, araştırmayı çok dar çerçevede bırakabileceği gibi, geniŐ kapsamlı bir konuyu incelemek de konunun fazla dağıtılmasına ve sonuçta anlaşılmaz ya da güç anlaşılır bir biçime sokulmasına neden olabilir.

ARAŞTIRMA KONUSU

Konu seçiminde aŐağıdaki kaynaklara başvurmak yararlı olabilir.

1. Araştırma kuramları
2. Araştırma raporları
3. Her düzeydeki tezler
4. Araştırma kaynakçaları
5. Bilimsel yayınlar: Kitap, dergi, broŐür vb.
6. Bilimsel toplantılar
7. Öğretim üyeleri, uzmanlarla tartışmalar
8. Toplum ve tabiat

ARAŞTIRMA KONUSU

İster araŐtırıcı tarafından seğilsin, isterse araŐtırıcıya incelenmesi için verilsin, konu seçiminde aŐaęıdaki noktalara dikkat edilmelidir.

- AraŐtırıcının bilimsel bilgi düzeyi konuyu çözebilecek düzeyde olmalıdır.
- Araştırma için gerekli malzeme, laboratuvar ve diğer olanaklar nitelik ve nicelik yönünden yeterli olmalıdır.
- Konu sınırlı olmalıdır.
- Konu ile ilgili verinin bulunup bulunamayacağı göz önüne alınmalıdır.
- Mali olanaklar ve zaman yeterli olmalıdır.
- Konu bir yenilik getirmelidir.
- Konu ilgi çekici olmalıdır.
- Konu bir bilim dalı için önemli olmalı ve bir soruya yanıt verebilmelidir.

ARAŞTIRMA KONUSU

DEĐIŐKEN VE DEĐIŐKEN TÖRLERİ

Bir deđiŐken; farklı değer alabilen bir Őeydir. DeđiŐkenler aynı obje için farklı zamanlarda farklı değer alabilir.

Birçok farklı deđiŐken örneği verilebilir:

Sınav sonuçları, iŐe devamsızlık, motivasyon, öğrenim durumu, saç rengi, cinsiyet...

ARAŞTIRMA KONUSU

- Bağımlı DeđiŐken
- Bağımsız DeđiŐken
- İlimlaŐtırıcı DeđiŐken
  - Ara DeđiŐken

ARAŞTIRMA KONUSU

Bağımlı DeđiŐken:

AraŐtırmacının temel ilgi alanı olan deđiŐkendir.

Araştırmanın odağında yer alır.

Araştırmanın amacı bağımlı deđiŐkenin deđiŐkenliđini (neye bağlı olarak deđiŐtiđini) aŐıklamak veya öngörmektir.

Bağımlı deđiŐkene etki eden diğer deđiŐkenlerin analiz edilmesi ile araştırma sorusuna yanıt bulunmuŐ olur.

ARAŞTIRMA KONUSU

Bağımlı deęiŐken rnekleri:

Yeni bir ürünün satıŐ grafiği istenen düzeyde değildir.

Burada satıŐ rakamları bağımlı deęiŐken olabilir.

Bir iŐletmede çalıŐanların firma aidiyetlerini etkileyen faktörler araŐtırılmak istenebilir.

Bu durumda firma aidiyeti bağımlı deęiŐken olacaktır.

ARAŞTIRMA KONUSU

Bağımsız Değişken:

Bağımlı değişkeni pozitif veya negatif yönde etkileyen değişkendir.

Bağımsız değişken var olduğunda, bağımlı değişken de var olacaktır.

Bir başka deyişle bağımlı değişkenin değişkenliği bağımsız değişkene tabiidir.

ARAŞTIRMA KONUSU

Bağımsız değişken örneği:

Kültürler arası yapılan araőtirmalara göre; yönetsel değerlerin, astlar ile üstler arasındaki güç mesafesinde belirleyici rol oynamaktadır.

Burada güç mesafesi araştırmanın temel ilgi odağı dolayısıyla da bağımlı değişkendir.

Yönetsel değerler ise bağımsız değişken olarak tanımlanabilir.

ARAŞTIRMA KONUSU

İlimlaŐtırıcı DeęiŐken:

Bağımlı ve bağımsız deęiŐken arasındaki iliŐkide önemli bir rol oynar.

rnek: 5 ve 6 yaŐındaki çocukların evlerinde eriŐebildikleri kitap sayısı ile okuma becerileri arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiŐtir.

Çocukların yaşadıkları evde eriŐebildikleri ocuk kitabı sayısı arttıkça, okuma becerilerinin artmakta olduğu gözlemlenmiŐtir.

ARAŞTIRMA KONUSU

Bu durumda; evde bulunan kitap sayısı bağımsız değişken, okuma becerisi bağımlı olacaktır.

Bu ilişki genellenebilir nitelikte olsa dahi, ebeveynlerin okur-yazarlığı tarafından etkilenir durumdadır.

Okur-yazar olmayan ebeveynlerin olduğu bir evde kitap sayısı çocukların okuma becerisini geliőtirmeye yetmeyecektir.

Ebeveyn okur-yazarlığı ılımlaştırıcı değişken olacaktır.

ARAŞTIRMA KONUSU

Başka bir rnek:

Farklılıkların yönetimi konusunda ne çıkan teorilerinden biri; farklılıklara sahip iŐgücü potansiyelinin örgütün etkinliğine daha çok fayda sağlayacağını öngörür.

Çünkü her farklı birey/grup olaylara kendi aısından bakabilecek, farklı fikirler daha kolay ortaya çıkacaktır.

Yaratılan bu sinerji iŐletmeye yarar sağlayacaktır.

ARAŞTIRMA KONUSU

Burada iŐgücünün farklılıkları bağımsız değişken, örgütsel etkinlik bağımlı değişken olacaktır.

Bu ilişkinin varlığından Őüphe edilmesi dahi söz konusu işletmedeki farklı birey/grupların kendine özgü özelliklerini, farklı bakıŐ açılarını, kontrol edilemeyen çatıŐmalara dönüşmeden, sentezleyebilecek bir yönetim anlayıŐının ve uzmanlığının önemi de unutulmamalıdır.

Yönetim anlayıŐı/uzmanlığı ılımlaştırıcı değişkendir.

ARAŞTIRMA KONUSU

Ara DeęiŐken:

Bağımsız deęiŐkenlerin bir fonksiyonu olarak, bağımsız deęiŐkenin bağımlı deęiŐken üzerindeki etkisini tanımlamaya yardımcı olan deęiŐkendir.

İŐgücünün farklılıkları bağımsız deęiŐken, yaratıcı sinerji müdahaleci deęiŐken, örgütsel etkenlik bağımlı deęiŐken olur.

ARAŞTIRMA PROBLEMİ

- Araştırma problemi, araştırmanın amacını yansıtır.
- Her bilimsel araştırmada baŐlangıç olarak bir problemle iŐe baŐlanır ancak, her problem bir araştırma konusu olamaz veya araştırma gerektirmez.
- Araştırmanın yapılacağı alanla ilgili kavramsal esaslar, araŐtırmacının deneyimi ve mevcut sorunlar ve literatür taraması yardımıyla AP belirlenir.
- Nicel araŐtırmalarda AP çalışmanın baŐında belirlenebildiği halde, nitel araŐtırmalarda AP baŐta net olarak belirlenmeyebilir.

ARAŞTIRMA PROBLEMİ

AP belirlenmesinde konunun önemi ve yapılabilirlik iki temel husustur.

İlgili literatürde var olan boşluk veya uygulamadaki bir sorunun Anlaşılmasına / çözümüne yardımcı olmak araştırmanın önemiyle ilgilidir. Ayrıca var olan kaynaklar da yapılabilirlikle ilgilidir.

Çalışmanın amacını, hangi bilgilerin toplanması gerektiğini ve toplanan bilgilerin nasıl / nerede kullanılacağı konusunda araştırma problemi kolaylık sağlar.

ARAŞTIRMA PROBLEMİ

Problemin belirlenmesi her zaman kolay olmayabilir.

Problemin ne olduğunun kolay anlaşılabilmesi için en basit yollardan biri, problemin ortaya çıkmadan önce durumun ne olduğunun saptanması, yani bu dönemde hangi değişmelerin ortaya çıktığının bilinmesidir.

Araştırmacılar çoğu kez problemin belirlenmesine değil de, daha çok problemin çözüme odaklandıkları için gerçek problemi ortaya koymakta fazla zaman harcamamaktadırlar. Halbuki araştırma problemi araştırmacıya yol gösterir.

ARAŞTIRMA PROBLEMİ

Araştırma konusu sınırlandırılarak, bir probleme dönüŐmüŐ olmasđ sağlanmalıdır.

- Kavramsal ve kuramsal ereve, bileŐenler analizi, kuram-uygulama iliŐkisi, AP'nin belirlenmesinde en temel  husustur.
- AP araştırmanın odak noktasıdır ve tüm çabalar onun etrafında döner.
- Araştırmanın tüm aŐamaları AP'den etkilenir.

ARAŞTIRMA PROBLEMİ

AP belirlemek için;

- Literatürü okumak
- İlgili konferanslara katılmak
- Uzman önerileri almak
- Çevreyi ve etrafı dikkatle gözlemlemek,
- İlginizi çeken konuları tercih etmek gibi pratik öneriler sıralanmaktadır.

ARAŞTIRMA PROBLEMİ

Araştırma problemi belirlenirken aŐađıdaki sorular yanıtlanmalıdır;

- **Bu problemin önemi nedir?**
- **GeçmiŐi ve bağlantıları nelerdir?**
- **Niçin araŐtırmaya gerek duyulmaktadır?**
- **Araştırmanın türü betimleme, ölçme, geliştirme, analiz veya değerlendirme gibi amaçlardan hangisine yöneliktir?**

ARAŞTIRMA PROBLEMİ

- **Geliştirilecek çözümler önerisinin araştırma ile ilgisi nasıldır?**
- **Araştırma hangi hedef kitleyi ne derece ilgilendirmektedir?**
- **AP ele almak ve araştırmak için doğru zaman mı?
(konunun güncelliği, eskimişliği veya doğacak tepkiler v.b.)**
- **Çalışmanın sağlayacağı katkılar nelerdir, bu katkılar teorik veya uygulamaya yönelik midir?**

ARAŞTIRMA PROBLEMİ

- Konu ilginç mi?
- Konu araŐtırılabilir mi?
- Konu önemli mi?
- Kaynaklar yeterli mi?
- Konu etik mi?

ARAŞTIRMA PROBLEMİ

- **Problem cümlesi yeterince açık, değişkenler arası ilişkiyi belirten, test edilebilir olmalı, metafizik, felsefi ve teolojik olmamalıdır.**
- **Problem cümlesi sadece bilgi toplayıcı / bilgilendirici olmamalı, sadece iki veri setini iki birbiriyle karşılaştırmayı amaçlamamalı, sonucu evet hayır şeklinde olmamalıdır.**

ARAŞTIRMA PROBLEMİ

- **Konuyu ve AP'ni alt problemler halinde ifade etmek gerekli mi?**
- **Konu geniŐ ve karmaŐık ise ve birden çok amaç içeriyorsa alt problemlere baŐvurulabilir.**
- **AP, özümü kolaylaŐtırmak için temel problemin ayrıldığı alt birimleri belirlemek demektir.**
- **Alt problemler kolaylıkla ele alınabilen ve çözülebilen yardımcı cümlelerdir.**

ARAŞTIRMA PROBLEMİ

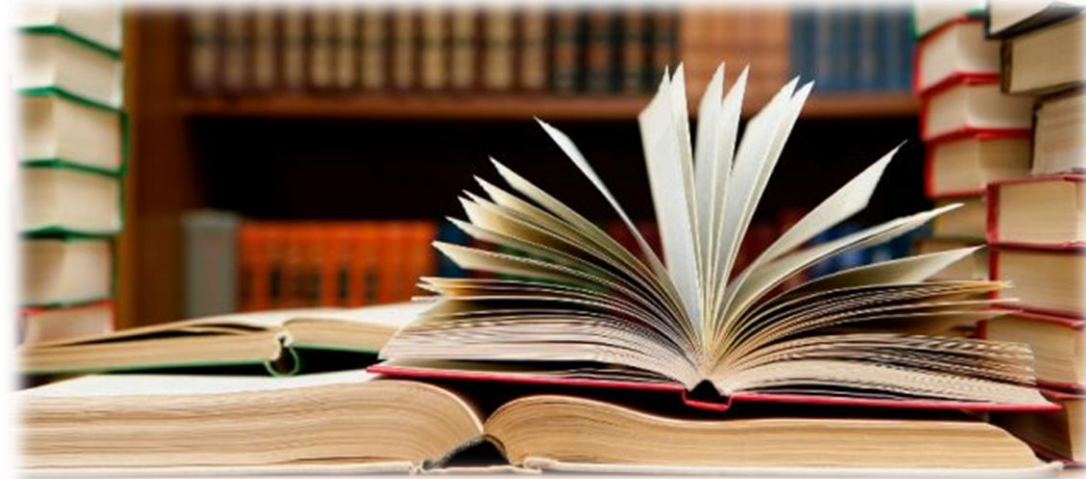
- **Alt problemler araştırmanın çerçevesini netleŐtirir ve araŐtırmacının ilgili deęiŐkenler üzerinde yoęunlaŐmasını sağlar.**
- **Alt problemler, araştırmayı yönlendiren yardımcı cümlelerdir.**
- **Her alt problem, bir bütün olarak araŐtırılabilir, bir birim olmalı, ne tür verilerle yorumlanabileceği açık olmalı, genellikle 2-6 adet arasında olmalıdır.**

KAYNAK TARAMASI

Var olan kaynak ve belgeleri inceleyerek veri toplamaya literatür tarama denir.

Literatür taraması, araştırma probleminin seçilerek anlaşılmasına ve araştırmanın tarihsel bir perspektife oturtulmasına yardımcı olur.

Literatür taramasında birincil kaynakların vurgulanması asıldır.

Birincil kaynaklar; orijinal araştırma çalışmaları ya da yazılarıdır. Bunlar bir kuramcı, araştırmacı ya da tarihsel olaya katılan biri tarafından yazılırlar.

KAYNAK TARAMASI

Bunlar bir kuramcı, araştırmacı ya da tarihsel olaya katılan biri tarafından yazılırlar.

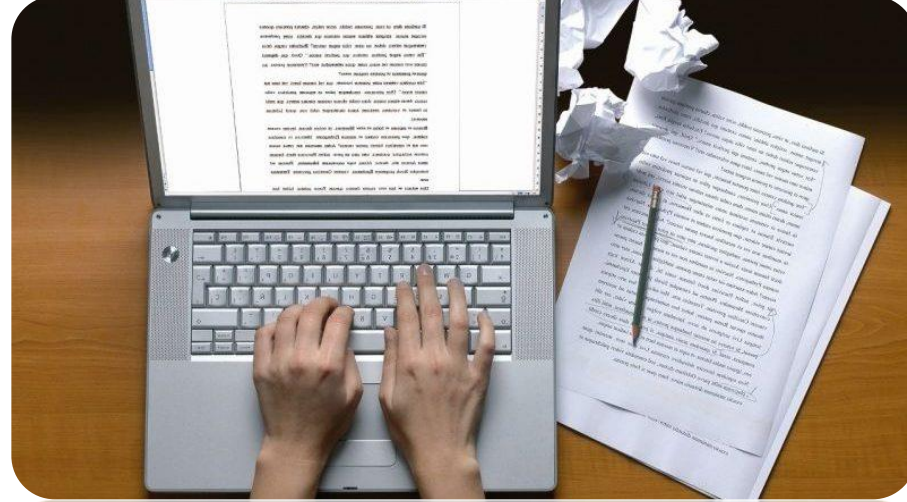
Asıl raporlar bir araştırma raporunun tamamını içerir, bu nedenle de oldukça tekniktirler. Bilimsel dergilerde yer alan deneye dayalı araştırmalar, bilimsel monograflar, araştırma raporları ve tezler böyledir.

Birincil kaynaklarda; asıl araştırma ile okuyucu arasında herhangi bir aracı yoktur.

KAYNAK TARAMASI

İkincil kaynaklar, kuramsal ve ampirik (deneysel çalışma) niteliğindeki önceki birincil kaynakların bir sentezidir.

Bunlar orijinal bir araştırmayı özetleyen ve tartışan ansiklopedi veya dergilerde yer alan makalelerdir. Hatta bu, pek çok birincil kaynağı belli bir çerçevede birleştiren bir ders kitabı da olabilir.

İkincil kaynaklar, bir konudaki araştırma gelişmelerini hızla gözden geçirme imkânı verir. Bunlarda teknik bilgi genelde ihmal edilir (Balci, 2005, 57).

KAYNAK TARAMASI

Literatür taraması problemin önemini gösterme, araştırmanın desenini geliştirme ve araştırma bulgularını önceki bilgiyle ilişkilendirme amacıyla yapılır.

Literatür taramasının bu doğrultudaki işlevleri:

1. Problemin tanımlanma ve sınırlandırılmasına yardımcı olmak,
2. Araştırmayı tarihsel bir perspektife yerleştirmek,
3. Araştırmada istenmeyen tekrarları önlemek,
4. Uygun yöntem ve ölçülerin seçilmesinde yardımcı olmak,
5. Bilgilerin önceki bilgiyle ilişkilendirilmesine yardımcı olmak ve araştırmalara imkân vermek.

KAYNAK TARAMASI

Kaynak taraması “**ön kaynak taraması**” ve “**detaylı kaynak taraması**” olmak üzere ikiye ayrılır. İki kaynak taramasının da amacı ve yöntemi birbirinden farklıdır.

Ön Kaynak Taraması

Ana amacı; detaylı konu başlıklarının belirlenmesi, yöntemi de; ana konu başlığına göre yapılan rasgele taramadır.

Yani herhangi bir araştırma konusunun detaylı konu başlıklarını belirleyebilmek için, az çok o konu hakkında bir fikir sahibi olmak gerekmektedir.

Ön kaynak taraması, genellikle konulara göre yapılabilir.

KAYNAK TARAMASI

Detaylı Kaynak Taraması

Ana amacı, yapacağınız araştırma ile ilgili tüm ana ve önemli kaynaklar ile araştırmanızı destekleyebilecek yardımcı kaynaklara ulaşmaktır.

Yöntemi ise belirli kaynakları araştırmaktır.

Ön kaynak taraması ile hem detaylı konu başlıkları, hem de ana konu başlığı itibariyle önemli kaynaklar belirlenir. Bu aşamada detaylı konu başlıklarına göre kütüphaneler ve internetten kaynak taraması yapılabilir.

Ayrıca, sıklık analizine göre en önemli kaynakların nerelerde olduğu ve bunlara nasıl ulaşılabileceğinin belirlenmesi de detaylı kaynak taraması sırasında yapılan faaliyetlerdendir.

Yazar adına göre tarama ise, ancak detaylı kaynak taraması aşamasında, belirli bir yazarın belirli bir kaynağına ya da diğer eserlerine ulaşmak için yapılabilir.

KAYNAK TARAMASI

LİTERATÜR TARAMA SİSTEMLERİ

1. Uzmanlar
2. Kütüphaneler/kitaplıklar
3. Belgelikler (arşivler)
4. Kitaplar
5. Dergiler
6. Tezler
7. Konferans dokümanları
8. Önceki araştırma taramaları
9. Belgesel tarama süreci

KAYNAK TARAMASI

ELEKTRONİK ORTAMDA LİTERATÜR TARAMA YÖNTEMİ

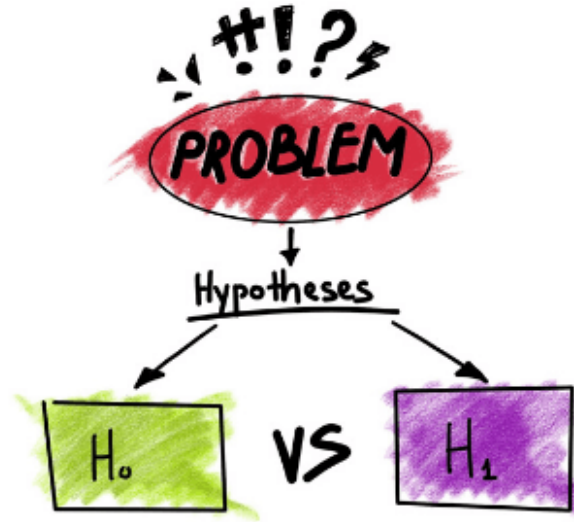
1.Konu katalogları

2.Arama motoru

3.Sanal kütüphaneler
(www.sanalkutuphane.net)

ARAŞTIRMA PROBLEMİNİN CEVABI (HİPOTEZ)

- Hipotez bir yargı cümlesi veya önermesi olup, araştırmanın başlangıcında sahip olduğumuz ön kanaati ya da inancı yansıtır.

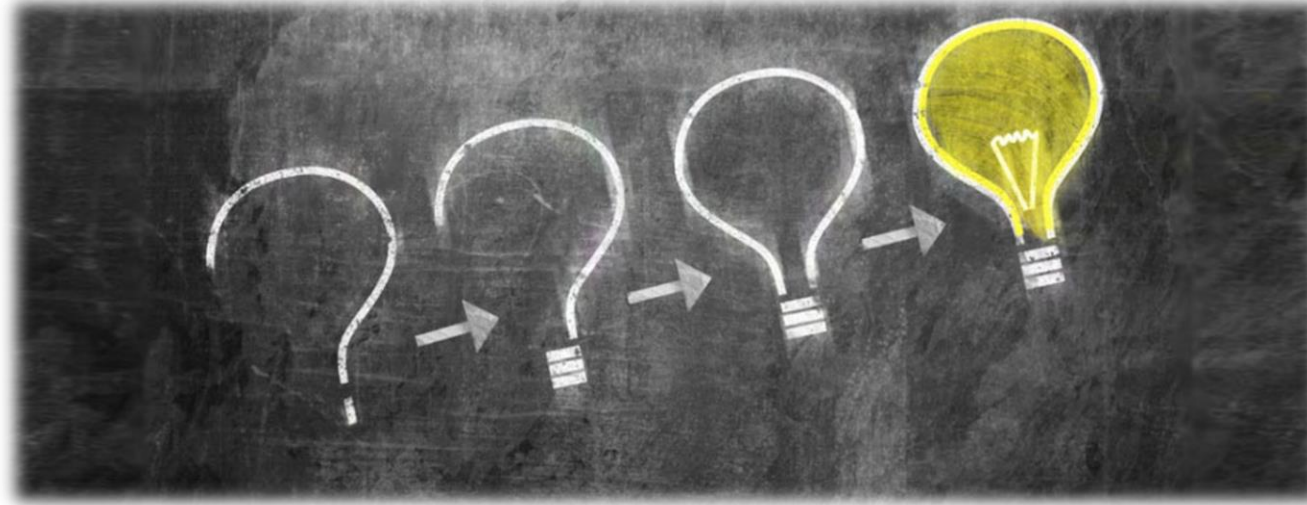

- Hipotezler araştırmanın ispatlanması gereken önermeleridir. Hipotezler toplanan veriler yardımıyla irdelenir ve ispatlanır.

ARAŞTIRMA PROBLEMİNİN CEVABI (HİPOTEZ)

- Alt problemler veya hipotezler, problemin daha net belirlenmesini sağlar.

- Ancak alt problem mi yoksa hipotez mi oluşturulacağı önemlidir.

Belirli bir araştırma sorusu, neyi bulmaya çalıştığımızı belirtir.

Hipotez ise, bu soruya önceden verilmiş yanıt ya da kanaat cümlesidir.

ARAŞTIRMA PROBLEMİNİN CEVABI (HİPOTEZ)

- Hipotezler önceki deneyimlere ve araştırmalara dayanır.
- Her alt araştırma sorusuna verilecek güvenli yanıtlar yoksa, hipotez yerine araştırma soruları ile yetinebiliriz.
- Tümüyle tanıtıcı amaca yönelik (betimsel) araŐtırmaların hipotezi olmaz.
- Analitik (açıklayıcı, nedensellik) araŐtırmalarında hipotez teşkil edilir.
- Neden, niçin, nasıl, ne zaman tipte düzenlenmiş araŐtırmalarda hipotez teşkil yoluna gidilir.

ARAŞTIRMA PROBLEMİNİN CEVABI (HİPOTEZ)

Hipotezin başlıca özellikleri:

- Eldeki bütün verilere uygun olmalı ve onları açıklamalıdır.
- Yeni gerçeklerin tahminine olanak sağlamalıdır.
- Probleme çözüm önermelidir.
- Deney ve gözlemlere açık olmalıdır.
- Yeni deney ve gözlemlerle denenebilir olmalıdır.

ARAŞTIRMA PROBLEMİNİN CEVABI (HİPOTEZ)

Hipotezin muhtemel üç sonucu vardır:

- 1. Doğrudan kanıtlanıp doğrudan geçerli haline gelebilir bir hipotez, gözlem ve deneylerle doğrulanırsa teori değil gerçektir.**
- 2. Yeni gerçeklerle desteklenerek teori veya kanun haline gelebilir.**
- 3. Çürütölüp terkedilir.**

ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırma probleminin somutlaŐtırıldıđı ifadedir ve araştırma için yön tayin eder.

- **Yanıt aranan soruları ve toplanacak verileri açıklar nitelikte olmalıdır.**
- **nce genel ifade edilir (Türkiye’de okullaŐma durumunun bugünkü düzeyini saptamak), daha sonra alt amaçlar sıralanır (OkullaŐma oranının cinsiyete, yerleŐim merkezine göre saptanması gibi).**
- **Araştırmanın ayrıntılı amaçları soru cümleleri (Banka alıŐanlarının eğitim düzeyi nedir?) ya da denenceler (Eğitim düzeyi yükseldikçe statü yükselmektedir gibi) biçiminde de ifade edilebilir.**

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Araştırmanın amaçlarında belirlenip toplanan verilerin hangi kuramsal ya da pratik sorunun çözümlünde ve nasıl kullanılabileceğinin açıklanması araştırmanın önemini ifade eder.

- Araştırmanın önemi, araőtırmacının araştırmayı yapmadaki kendi amacını ortaya koymasidir.
- Araştırmanın amacı nesneldir.
- Araőtırmacının amacı öznedir. Yani yorum ve tartışmaya açıktır.

Önem problem durumuyla iç içedir. Genelde ayrı bir bölümde yer alır.

VARSAYIMLAR

Araştırmada doğru olarak kabul edilmiş yargılar, genellemelerdir. Bunlar şekil ve ifade bakımından denencelere benzerler ancak denenmelik ve test edilmek için değildirler.

Araştırmacı kanıtlanması güç ya da olanaksız görölen kişisel görüş ve inançlara göre değişebilen bazı konularda kendi kişisel tercihini ortaya koyarak çalışmasındaki temel dayanakları belirleyebilir.

Bu varsayımlar:

- Değerlere, probleme, kuramlara
- Kontrol değişkenine
- Araştırma yöntem ve tekniklerine ilişkindir.

VARSAYIMLAR

Örnek varsayımlar

- **Ölçme aracının yeteri kadar geçerli ve güvenilir olduğu,**
- **Evrenden alınan örneklem grubunun evreni temsil ettiği,**
- **Cevaplayıcıların anket sorularına doğru yanıt verdiği,**
- **Belli bir kontrol değişkeninin deney ve kontrol gruplarını farklılaştırmadığı**
- **Varsayım olarak kabul edilebilir.**

SINIRLILIKLAR

Araştırmacının ideal gördüğü ve normal olarak yapmak isteyip de çeşitli nedenlerle vazgeçmek zorunda kaldığı durumlar araştırmanın sınırlılıklarıdır.

Bu sınırlılıklar araştırmacının kontrolü dışındaki etkenlerden ya da fayda-maliyet aısından pratik olmayan koşullardan kaynaklanabilir.

Araştırmanın bulguları verilen sınırlılıklar içinde geçerlidir.

Sınırlılıklar yönteme, zamana, örnekleme, sürece ilişkin olabilir.

SINIRLILIKLAR

ÖRNEK:

- Eğitimde değerlendirme sistemi incelenirken, tüm sistemlerin yerine yalnız liselerdeki uygulamaların ele alınması bir sınırlılıktır.
- Belli bir konuyu tarih boyutu içinde ele alırken, belli yıllar arasında çıkan belgelerin incelenmesi zaman ve kaynak yönünden bir sınırlılıktır.
- Bu araştırma sınavların başarıya etkisi ile sınırlıdır.

TANIMLAR

- **Bilim dalları geliştikçe, kendine özgü terminolojileri, soyut kavramları da çoğalır.**
- **Her bilim dalı kendine özgü kavramlar ile anlatılır.**
- **Araştırmada geçen anahtar kelimelerin açıklığa kavuşturulmasıdır.**

Örneğin iç verimi ile ilgili bir araştırmada araştırmacı bu kavramı hangi kapsamda (ölçütler: parasal, fiziksel, vb.) kullandığını açıklar.

Bu tanımlar kavramsal (sözlük tanımı gibi) ya da işlevsel (belirli bir ölçüme göre) düzeyde yapılabilir.

TANIMLAR

- Araştırmacı kullandığı kavramlardan yanlış anlamalara ve değişik yorumlara sebep olabilecek olanları tanımlamalıdır.
- Bunun dışında araştırmada geçen her kavramın tanımlanmasına gerek yoktur.
- Burada tanımlar kavramsal değil işlevsel olmalıdır.

The image features a dynamic, multi-colored background of smoke or ink diffusion. The colors transition from blue on the left, through purple, magenta, red, orange, yellow, and green to dark green on the right. The word 'TEŞEKKÜRLER' is centered in a bold, white, sans-serif font.

TEŞEKKÜRLER